

AUGUST SÖDERMAN

1832–1876

Hjertesorg

Ballad för sopran, kör och orkester

Ballad for soprano, choir and orchestra

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Cristian Marina

Levande Musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Erik Wallrup

Levande Musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 1619/Edition no. 1619
2018
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
ISMN 979-0-66166-342-3

Levande musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Barbro Osher Pro Suecia Foundation, Riksantikvarieämbetet och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

Orkesterbesättning/Orchestra

Flauto I, II

Oboe I, II

Clarinetto I, II in A

Fagotto I, II

Corno I, II in A

Corno I, II in D

Tromba I, II in D

Timpani

Triangolo

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

Soprano solo

Coro

Hjertesorg

August Söderman
(1832-1876)

Allegretto

2 Flauti

2 Oboi

2 Clarinetti in A

2 Fagotti

2 Corni in A I II

2 Corni in D III IV

2 Trombe in D

Timpani

Triangolo

Soprano Solo

S A CORO

T B

Allegretto

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Bassi

1852-1876

[illegible]

9

Fl. *I. solo* *p*

Ob. *solo* *mf*

Cl. (A)

Fag.

Cor. (A) *p*

Cor. (D)

Tr. (D)

Timp.

S. blom och sva - lor-na bygg - de bo, — Då kom han så glad och

CORO

VI. I *arco* *p* *cresc.*

VI. II *arco* *p* *cresc.*

Vle *arco* *p* *cresc.*

Vc. *arco* *p* *cresc.*

Bassi *arco* *p* *cresc.*

13

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

f *p* *pp* *p*

ung — och gaf mig sitt hjer - tas tro. — Nu

[illegible]

21

rall. a tempo

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

lif - vets blek - na - de fröjd med sva - lor - na flytt sin kos.

CORO

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

25

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

p

mf

sf

cresc. molto

a 2

con espressione

divisi

uniti

34

Fl.

Cl.
(A)

CORO

står hon i tan - kar sänkt in - vid den äl - ska-des graf, der

står hon i tan - kar sänkt in - vid den äl - ska-des graf, der

VI. I

VI. II

p

p

38

Fl.

Cl.
(A)

CORO

bäd - dats i ky - lig famn hvart löf - te som vå - ren gaf sin

bäd - dats i ky - lig famn hvart löf - te som vå - ren gaf sin

VI. I

VI. II

mf

mf

p

mf

p

mf

42

Fl.

Cl. (A)

CORO

brud - säng i kyr - ko - mull En grön - skan - de krans hon band Hon

brud - säng i kyr - ko - mull En grön - skan - de krans hon band Hon

VI. I

VI. II

mf *f* *mf* *f*

a 2 *a 2*

46

Fl.

Cl. (A)

CORO

dim. *e* *rall.*

e - ger ej tå - rar mer, de tor - kat för smär - tans

e - ger ej tå - rar mer, de tor - kat för smär - tans

VI. I

VI. II

dim. *e* *rall.*

2 *2*

50 Più moto in tempo di marcia

Fl. *pp*

Ob.

Cl. (A) *pp*

Fag. *pp*

Cor. (A)

Cor. (D) *pp*

Tr. (D)

Timp. solo *pp marc.*

Tri. *pp*

S.

CORO
brand. *pp* Dà
brand. *pp* Dà

Vi. I *pp* pizz.

Vi. II *pp* pizz.

Vle *pp* divisi *pp*

Vc. *pp* pizz.

Bassi *pp* pizz.

pp

[illegible]

62

Fl. *mf* *poco* *crescendo*

Ob. *mf* *poco* *crescendo*

Cl. (A) *mf* *poco* *crescendo*

Fag. *mf* *poco* *crescendo*

Cor. (A)

Cor. (D) *mf* *a 2* *poco* *crescendo*

Tr. (D) *mf* *poco crescendo*

Timp. *mf* *poco a poco cresc.*

Tri. *mf* *poco a poco cresc.*

S.

CORO

mf En bröl - lops - ska - ra så glad —

mf En bröl - lops - ska - - ra så glad —

VI. I *arco* *mf* *arco*

VI. II *mf* *arco*

Vle *divisi* *mf* *poco* *crescendo*

Vc. *mf*

Bassi *mf*

66

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

Tri.

S.

CORO

cresc.

unite

led - - - sa - gar en lyck - - - lig brud. —

cresc.

led - - - sa - gar en lyck - - - lig brud. —

poco a poco cresc.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

[illegible]

74

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

Tri.

S.

CORO

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

The musical score for page 16, measures 74-77, is presented in a standard orchestral layout. The key signature is one sharp (F#). The score includes parts for the following instruments and voices:

- Flute (Fl.):** Measures 74-77, starting with a rest in measure 74, then playing a series of notes with slurs and accents.
- Oboe (Ob.):** Measures 74-77, starting with a rest in measure 74, then playing a series of notes with slurs and accents.
- Clarinet (A) (Cl. (A)):** Measures 74-77, starting with a rest in measure 74, then playing a series of notes with slurs and accents.
- Bassoon (Fag.):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Cor Anglais (Cor. (A)):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Cor D (Cor. (D)):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Trumpet (D) (Tr. (D)):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Timpani (Timp.):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Triangle (Tri.):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Soprano (S.):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Chorus (CORO):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Violin I (VI. I):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Violin II (VI. II):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Viola (Vle):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Violoncello (Vc.):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.
- Basses (Bassi):** Measures 74-77, playing a series of notes with slurs and accents.

The score is written in a standard musical notation, with notes, rests, slurs, and dynamic markings. The page number 74 is indicated at the top left of the first staff.

78

Fl. *mf* *un poco diminuendo*

Ob. *mf* *un poco diminuendo*

Cl. (A) *mf* *un poco diminuendo*

Fag. *mf* *un poco diminuendo*

Cor. (A)

Cor. (D) *mf* *un poco diminuendo*

Tr. (D) *mf* *un poco diminuendo*

Timp. *mf* *un poco diminuendo*

Tri. *mf* *un poco diminuendo*

S.

CORO

mf Och tå - get kom - mer helt när

mf Och tå - get kom - mer helt när

VI. I *mf* pizz. *poco a poco diminuendo*

VI. II *mf* pizz. *poco a poco diminuendo*

Vle *mf* *poco a poco diminuendo*

Vc. *mf* pizz. *poco a poco diminuendo*

Bassi *mf* *poco a poco diminuendo*

82

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

Tri.

S.

CORO

diminuendo
hon kån - ner den väl i - - - gen

diminuendo
hon kån - ner den väl i - - - gen

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

a 2

86

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

Den lyck - li - ga un - ga brud det är — hen - nes

Den lyck - li - ga un - ga brud det är — hen - nes

VI. I

arco

p

diminuendo

VI. II

arco

p

diminuendo

Vle

p

divisi

diminuendo

Vc.

p

Bassi

p

92

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

VL I

VL II

Vle

Vc.

Bassi

soli

pp

a 2

pp

pp

pp

barn - doms - vän!

barn - doms - vän!

pp

pizz.

pp

97

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

a 2

dim.

ppp

ppp

103

rall. Tempo primo

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

solo

ppp

S.

CORO

Då fal - ler en stil - la tår på

Då fal - ler en stil - la tår på

rall. Tempo primo

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

109

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

flic - kans brän - nan - de kind _____ den suck som ur bar - men går _____ hörs

flic - kans brän - nan - de kind _____ den suck som ur bar - men går _____ hörs

mf

mf

mf

mf

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

113 **rall.** **Tempo di marcia**

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

hvis - ka i hös - tens vind. ___

hvis - ka i hös - tens vind. ___

rall. **Tempo di marcia**

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

p

pp

pizz.

soli

a 2

119

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

The musical score for page 25, measures 119-123, is written for a large ensemble. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The time signature is 4/4. The score includes parts for Flute, Oboe, Clarinet (A), Bassoon, Cor Anglais, Cor D, Trumpet (D), Timpani, Soprano, Chorus, Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, Basses, and Basses. The Flute, Oboe, Cor Anglais, Cor D, Trumpet (D), Timpani, Soprano, and Chorus parts are mostly rests. The Clarinet (A) part has a melodic line with eighth and sixteenth notes. The Bassoon part has a melodic line with eighth and sixteenth notes. The Viola part has a continuous sixteenth-note pattern. The Violoncello part has a continuous sixteenth-note pattern. The Basses part has a continuous eighth-note pattern.

124

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

a 2

ppp

rall.

rall.

131 **Tempo primo**

Fl. *I. solo* *p*

Ob. *I. solo* *p*

Cl. (A) *I. solo* *p*

Fag. *p*

Cor. (A)

Cor. (D)

Tr. (D)

Timp.

S. *p*
Hans min - ne skall blif - va min ro, min

CORO

Tempo primo

VI. I

VI. II

Vle

Vc. *arco* *p*

Bassi *arco* *p*

134

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

sorg vill jag bä - ra för - nöjd och

CORO

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

p

cresc.

f

p

cresc.

f

p

cresc.

f

p

cresc.

f

p

cresc.

f

138 **rall.** **a tempo**

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

göm - ma den djupt i min barm och lef - va för an - dras fröjd.

CORO

rall. **a tempo**

VI. I

p *colla parte*

VI. II

p *colla parte*

Vle

p *colla parte*

Vc.

p *colla parte*

Bassi

p *colla parte*

I. solo
p

142

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

I. solo

p

cresc. molto

a 2

mf

p

cresc. molto

mf

146

Fl.

Ob.

Cl.
(A)

Fag.

Cor.
(A)

Cor.
(D)

Tr.
(D)

Timp.

S.

CORO

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Bassi

rall.

pp

ppp

p

pp

August Söderman

August Söderman (1832–1876) tillhör den lilla krets av äldre svenska tonsättare, vars verk regelbundet framförs. De mest levande verken pekar faktiskt på kännetecknande drag i hans produktion: *Ett bondbrylllop* för manskvartett visar till vokalt tonsättaren Söderman och brylllopsmarschen ur skådespelet *Brylllopet på Ulfåsa* antyder att han skrev musik för teaterscenen.

August Söderman mer eller mindre föddes in i Stockholms musikliv. Hans far, Johan Wilhelm Söderman, var musikanförrare vid flera av huvudstadens teatrar. August Söderman studerade vid Musikkonservatoriet 1847–50 och försörjde sig direkt därefter som musiker på violin och oboe, bl.a. i Hovkapellet. 1851 engagerades han av Edvard Stjernström som musikanförrare vid dennes resande teatersällskap, vilket blev början på Södermans många år vid scenen. Arbetet innebar att framställa musik för de aktuella uppsättningarna, både originalmusik och arrangemang, samt skaffa lämpliga musiker på turnéorterna. Sällskapet framträdde i Finland och Sverige. När Stjernström tog över Mindre teatern i Stockholm, blev Söderman dess musikansvarige.

1856–57 tillbringade Söderman i Leipzig för fördjupade musikstudier i främst kontrapunkt och komposition. Han fick där också tillfällen att höra tidens nyare musik. Tillbaka till Stockholm fortsatte han arbetet vid Mindre teatern. 1860 blev han kormästare vid Kungliga Teatern, en period också biträdande hovkapellmästare – den ordinarie var Ludvig Norman. Söderman skulle bli denna scen trogen under resten av sitt liv. Han gjorde dock en längre resa till Tyskland 1869–70 för att bevista konserter och se operaföreställningar, parallellt med eget komponerande. 44 år gammal avled Söderman i hemstaden.

August Söderman var mycket produktiv som tonsättare. Hans scenanställningar krävde det, men han ville därutöver skriva annat. Den sceniska musiken dominerar inte oväntat hans oeuvre, men han lämnade också efter sig åtskilliga sånger och körverk, liksom en del kammarmusik.

Två egenskaper fångar tonsättaren Söderman. Som teaterman levde han på förmågan att skriva musik med dramatisk nerv, musik som fick åhörarna att ryckas med. Vidare hade Söderman stort intresse för svensk folkmusik, vilket hörs i åtskilliga verk – antingen som direkta melodicitat eller genom egen musik i folkton. På den senare punkten banade han väg för senare kolleger som exempelvis Wilhelm Peterson-Berger och Hugo Alfvén.

© Gunnar Ternhag, Levande musikarv

Soloballader med orkesterackompanjemang

Quarnruinen, Tannhäuser, Hafsfrun, Der schwarze Ritter och *Kung Heimer och Aslög*
Det sena 1700-talets intresse för vad man såg som folkliga myter inspirerade författare och tonsättare att skriva ballader. Genren blev väldigt populär från tidigt 1800-tal, med verk av tonsättare som Carl Loewe, Franz Schubert och Robert Schumann. Balladerna har berättande, episka texter, oftast i tredje person, gärna med ett motivval som anknyter till ett heroiskt, riddarromantiskt ideal eller till folkloristiska ämnen. Ofta förekommer också omkvädesstrofer. Musikaliskt berättas handlingen i en stil som växlar mellan deklamatoriska och mer melodiska avsnitt. Tempo- och tonartsbyten förekommer ofta och stor vikt läggs vid ackompanjemangets utformning. Allt ska bidra till att skildra textens innehåll och karaktär. Att en stor del av balladerna vände sig till en offentlig konsertpublik framgår av att många ballader skrevs för orkester och inte enbart för piano. Samtiden kopplade gärna balladerna till en nordisk sfär, både i fråga om handlingens innehåll och musikens karaktär.

Det är i denna tyska soloballadtradition som August Södermans fem verk hör hemma. Söderman vistades i Leipzig för studier 1856–57. Där kom han i kontakt med nyskrivna verk av Schumann, men även musik av Niels W. Gade och Richard Wagner påverkade honom mycket. I Leipzig skrev Söderman två ballader för en röst och orkester, *Die verlassene Mühle* (*Quarnruinen*) med text av August Schnetzler och *Tannhäuser*

med text av Emanuel Geibel. En inspirationskälla till *Tannhäuser* var Wagners opera med samma namn. Söderman hörde den i Leipzig våren 1857 och har i brev skildrat det starka intryck som verket gjorde på honom. Båda balladerna gavs ut av Musikaliska konstföreningen på 1860-talet. *Tannhäuser* prisbelönades 1860 och blev ett stycke som kontinuerligt framfördes vid offentliga konserter. Balladen har en uppförandetid på omkring tio minuter. Ett orkesterackompanjemang med stor variation i tempo, dynamik och instrumentation understryker den dramatiska handlingen i berättelsen om sångaren Tannhäuser.

Något mindre omfattande är *Hafsfrun*, som gavs ut i partitur för sång och orkester 1861, samt för sång och piano tio år senare. Verket *Der schwarze Ritter* är skrivet till en text av Ludwig Uhland, en av de författare som blev flitigt tonsatt. Av Södermans hand finns en orkesterskiss av verket från 1874. Skissen var grund för det partitur som J.P. Carstensen skrev och som framfördes 1887. I samtida recensioner berömdes *Der schwarze Ritter* och man framhöll den påverkan från Schumanns musik som man ansåg sig finna i verket.

Den sista balladen, *Kung Heimer och Aslög* från omkring 1870, anknyter till det samtida intresset för fornnordisk mytologi. Textförfattaren Frans Hedberg skildrar här en episod där Heimer sjunger för Aslög. Ackompanjemanget har den för Söderman typiska harmoniken med förhållningar och orgelpunkter.

Södermans soloballader, inte minst *Tannhäuser* och *Kung Heimer och Aslög*, var mycket populära under en lång tid. De framfördes regelbundet och samtliga utom *Hafsfrun* gavs ut som klaverutdrag på 1880-talet. Att de inte bara var en angelägenhet för det svenska musiklivet får man en antydning om genom att flera av balladerna också gavs ut med tysk text.

© Karin Hallgren, Levande musikarv

August Söderman

August Söderman (1832–1876) belongs to the limited circle of earlier Swedish composers whose works are still performed regularly. The fact is that the compositions which have worn best highlight significant traits of his output: *Ett bondbärlöpp* (Peasant wedding), for male voice quartet, shows Söderman as a vocal composer, while the wedding march from the drama *Bärlöppet på Ulfåsa* (Wedding in Ulfåsa) intimates that he wrote incidental music for the theatre.

August Söderman was practically born into Stockholm's music community. His father, Johan Wilhelm Söderman, directed the music at several Stockholm theatres. August Söderman studied at the Royal Conservatory of Music between 1847 and 1850. Immediately afterwards he began earning his living as a violinist and oboist, e.g. with the Royal Court Orchestra. In 1851 he was engaged as director of music in a touring theatre company run by Edvard Stjernström, and this marked the beginning of a long-lasting relationship with the theatre. His duties involved supplying music – both new compositions and arrangements – for current productions and finding suitable musicians in the places visited. The company performed in Finland and Sweden. When Stjernström took over Mindre teatern in Stockholm, Söderman became its director of music.

Söderman spent 1856 and 1857 in Leipzig, pursuing advanced studies, mainly in counterpoint and composition. This also gave him the opportunity of hearing more recent music. Returning to Stockholm, he resumed his post at Mindre teatern. In 1860 he became chorus master at the Royal Opera, where for a time he deputised as chief conductor, the regular incumbent being Ludvig Norman. Söderman remained true to this stage for the remainder of his life, but in 1869–70 he went on a long tour of Germany to attend concerts and operatic performances, concurrently with his activity as a composer. He died in his home city, aged 44.

August Söderman was a highly prolific composer. His theatre appointments demanded as much, but he also wanted to write music of other kinds. Not unexpectedly, his output is dominated by stage music, but he also left a good number of songs and choral compositions, as well as a certain amount of chamber music.

As a composer, Söderman can be pinned down with two qualities. In the theatre he lived on his bent for writing music with dramatic verve, music which carried the listeners away. Secondly, he was greatly interested in Swedish folk music, an interest manifested by direct melodic quotations or by music of his own in folk-tune idiom. In this latter respect he paved the way for later colleagues such as Wilhelm Peterson-Berger and Hugo Alfvén.

© *Gunnar Ternhag*, Levande musikarv. Transl. Roger Tanner

Solo ballads with orchestral accompaniment

Qvarnruinen, Tannhäuser, Hafsfrun, Der schwarze Ritter and Kung Heimer och Aslög

The late 18th century fascination for what was seen to be folk myths acted as the inspiration for authors and composers to write ballads. The genre became very popular starting in the early 19th century with works by Carl Loewe, Franz Schubert and Robert Schumann. The ballads have narrative, epic texts, often from a third person perspective, and with themes connected to a heroic, romantic knight-in-shining-armour ideal, or to folkloric subjects. There are often recurring chorus strophes. Musically the plot is told in a style that alternates between declamatory and more melodic sections. Tempo and key changes are frequent and the shaping of the accompaniment is of great importance. All elements are expected to interpret the content and character of the text. It is clear that a great majority of ballads were geared to a public concert-going audience from the fact that many of them were written for orchestral accompaniment and not just piano. During this period ballads were associated with a nordic sphere, both with regards to the content of the plot and the character of the music.

It is within this German solo ballad tradition that August Söderman's five works find a home. Söderman spent time in Leipzig studying from 1856–1857. While there he came into contact with newly composed works by Schumann, but the music of Niels W. Gade and Richard Wagner also left a great impression on him. In Leipzig Söderman composed two ballads for solo voice and orchestra, *Die verlassene Mühle* (Qvarnruinen) with text by August Schnetzler and *Tannhäuser* with text by Emanuel Geibel. One source of inspiration for *Tannhäuser* was Wagner's opera of the same name. Söderman had heard it in Leipzig in the spring of 1857 and has described in correspondence the great impact the work had on him. Both ballads were published by the Musikaliska konstföreningen (The Swedish Art Music Society) during the 1860s. *Tannhäuser* was awarded a prize in 1860 and it became a piece that was performed regularly at public concerts. The ballad has a performance time of circa 10 minutes. The orchestra accompaniment, with great variation in tempo, dynamics and instrumentation, emphasises the dramatic plot of the story of the singer Tannhäuser.

The somewhat less extensive *Hafsfrun* was published as a score for voice and orchestra in 1861, and ten years later in a version for voice and piano. The work *Der schwarze Ritter* is composed to a text by Ludwig Uhland, one of the more frequently employed authors. An orchestral sketch in Söderman's hand is extant from 1874. The sketch formed the basis of the score that J.P. Carstensen later composed, and which was performed in 1887. Contemporary reviews of the work praise *Der schwarze Ritter* and draw attention to the influence of Schumann's music that was seen to be present in the work. The last ballad, *Kung Heimer och Aslög* from circa 1870, draws on the contemporary interest in ancient Nordic mythology. Frans Hedberg, the author of the text, portrays an episode in which Heimer sings for Aslög. The accompaniment has harmony typical for Söderman featuring suspensions and pedal points.

Söderman's solo ballads, in particular *Tannhäuser* and *Kung Heimer och Aslög*, were long very popular. They were performed regularly, and all of them, with the exception of *Hafsfrun*, were published as piano-vocal scores in the 1880s. That they weren't merely an everyday feature of Swedish musical life is indicated by the fact that many of the ballads were published with German text.

© *Karin Hallgren*, Levande musikarv. Transl. Nicole Vickers

Kritisk kommentar

Källmaterial

Utgåvan grundar sig på partitur i autograf (**A**).

Det exemplar som använts som förlaga återfinns hos *Musik- och teaterbiblioteket* i Stockholm.

På titelsidan står det: ”Hjertesorg/Dikt af Carl Wetterhoff./Componerad för/Sopran Solo och Chör/af/August Söderman./Efter kompositörens skizz”, ”Dresden d. 19 Jan. 1870.” samt ”Instrumenterad af/Ludvig Norman/Stockholm i Aprill 1883.”.

Kommentarer

TAKT	INSTR.	ANM.
12-13	cor 1-2	cresc. samt f och p tillagda i analogi med övr. instr.
22	ob cl	accent tillagd i analogi med fg
26-27	fg 1	tillagd legatobåge i a m vc
58	coro	i A , av annan hand tillagt p
70	vl I	i A , av annan hand tillagt (1:a volta) mf samt ff vid repetition
74	vl I	i A , av annan hand tillagt (2:a volta) f
82	coro	i A , av annan hand tillagt p
92	vl I	1:a slag, 8-delsnot- och paus i A ändrat till 4-del samt tillagt legato i analogi med archi
135-136	vl II, vle	legato tillagt i a m t.11-12
143-145	cl 1	legato tillagt i a m t.3-5
146	cor 1-2	decresc.pil tillagd i analogi med övr. instr.